

SOČA

Glasi slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 holdov v Gorici pri Paternoliju in Sorfu; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belveder“ 179 in „Via della caserma 60“

Pri oznanilih se plačuje za navadno tstripno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 188 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremočnim se naročnina zniža, ako se oglase pri urednistvu.

Petleja,

htero je naš deželni odbor poslal ministru Stremayerju in v kateri se upira namerovanemu ponemčenju naših šol, se tako glasi:

Vaša vzvišenost!

„S čestitim dopisom 3. aprila t. l. št. 453 je gospod c. k. namestnik za Primorje naznanil deželnemu šolskemu svetovalstvu, da je Vaša vzvišenost ukazala, naj ono svetovalstvo pregleda učni načrt veljaven za c. k. vadnico goriškega učiteljskega pripravnišča in vodijo naj ga pri tem določbe za nemške (slovanske) šole v Šleziji.“

„Deželni šolski svet je v seji 24. maja na dnevni red dejal dotični načrt, zložen od ravnatelja tukajšnega pripravnišča in sklenil, naj se predloži V. vzvišenosti, spoznavši, da se popolnoma ujema z Vašo voljo. Eu sam izmed navzočih šolskih svetovalcev je trdil, da se zamore ustreči Vašemu ukazu tudi s tem, da se napravi načrt, po katerem bi se nemški jezik učil samo kot predmet na pu, da bi se kot podučni jezik vrstil mej domača in narodna jezika, mej italijansčino in slovensčino.“

„Deželni odbor, kojega zastopata v šolskem svetu, da njegova uda, je presunila bojazen, da hoče Vaša vzvišenost začeti vpeljovati v vadnico nemški kot podučni jezik in s tem prvim korakom upotiti priprave v tak namen predpisane po §. 6. državne postave od 14. maja 1869. št. 62.“

„Ako je sum deželnega odbora opravičen in ako Vaša vzvišenost zares namerava kaj takega, potem je njegova sveta dolžnost, da se poprime pravice, podeljene mu po §. 34. št. 5. deželne postave 10. marcija 1869. št. 9. in da stopi pred Vašo vzvišenost kot glasniki, ki Vam razodeva deželnega zbora in tukajšnega ljudstva mnenje o tem prevažnem predmetu.“

„Nij ga v našem javnem življenji vprašanja, s katerim bi se bil naš deželni zbor uže od leta 1861. iskrenje pečal, nego je ono zaradi podučnega jezika v naših javnih učiliščih. Interpellacije, predlogi, peticije so se vrstile noter do zadnje sešije meseca decembra p. l. Začeli smo tirjati, naj se na normalki in v ljudskih šolah podučuje mladina v materinjem, narodnem jeziku in ko smo to pridobili, nadaljevali smo prositi, naj se v enakem zmislu preuravnajo tudi srednje šole.“

„Na drugi strani je naše ljudstvo obeh narodnostij z velikim veseljem odobravalo to postopanje svojih po-

slancev in je hvaležnega srca pozdravljalo preuredbe, ki jih je vlada vpeljala v malih šolah.“

„Nij ga, kedor ne bi priznal važnosti nemškega jezika in kedor ne bi čutil potrebe, učiti se ga prav marljivo. Občno se priznava, da mora ta jezik temeljito znati, kedor hoče služiti v javnih službah, obiskavati univerze in v življenji se izkavati. Tudi je ta jezik sploh koristen v tej avstrijski kronovini vsem tukajšnjim prebivalcem.“

„Ker pa nij tukajšnjim otrokom nemški jezik materin jezik, velja vendar občno mnenje, da je preškodljiv sistem, po katerem se ima v naših šolah po nemško podučevati.“

„Zdi se namreč prav naravno in očitno, da otroci lahko razumejo in obdržujejo nauke, ki se predstavljajo njih duhovom v glasih in oblikah domačih. Nasprotno pa mora kasniti razvoj uma in zadrževati napredek poduka raba tujih besedij in glasov, katerih otroci ne umejo, in ki jih ne morejo še slišati, ponavljati, ne si jih prisvojevati v družinskem življenji.“

„Potem pa, ko so to večno resnico tudi skušnje uže potrdile, in sta jo slovesno proglasila državni zbor in svitli naš cesar v 19. članu drž. osnovnih postav od 21. decembra 1862; tirjajo narodi od svojih poslancev, da naj ostro zagovarjajo in zvesto branijo ta narolni zaklad pred vladnimi oblastnjami, in to tirjajo tem nujniše, ker vedó, da so vsied posebne postave ministri odgovorni za zvesto in natančno izpolnvanje avstrijske ustave.“

„Da bi se otroci uže v ljudskih šolah napeljavali, učili se nemškega jezika, s tem je ljudstvo ne samo zadovoljno, temuč tega tudi želi, in nj še mesec pretekel, kar je okrajni šolski svet v Gradišči poskrbel za zdatnejši poduk in boljši napredek v tem jeziku.“

„Da si pa mladina v srednjih šolah popolnoma prisvoji znanost nemščine in nemškega, to zahtevajo pri nas vsi pametni in omikani ljudje brez izjemka.“

„Pri vsem tem so tudi vsi prepričani, da, ker je zdaj normalka, združena s pripravniščem, vadnica pripravnikom za učiteljstvo po ljudskih šolah, mora predlog V. vzvišenosti škodovati poduku v ljudskih šolah po vsi deželi, in razlog je ta: Učitelji v takih šolah morajo podučevati v narodnem jeziku, ki ga učenci umejo. Če se se pa na učiteljskem izobraževališči vadili v nemškem jeziku na gotovo in neogibljivo škodo popolne vpeljave narodnih jezikov; kako bodo po tem prav v teh jezikih mogli dejansko in uspešno pokazati svoje

znanje in svojo zmožnost, kakor se tiče dobremu učitelju v ljudskih šolah?“

„Vrhu tega ste obe narodnosti, kakor druge, ponosne svojega jezika, in čutite, da smete tirjati, naj c. k. vlada v ozir jemlje njih britke žrtva za vpeljavo narodnih šol, ki so temelj in pogoj vsakega napredka.“

„Ta narodnostni čut je preobčen, preprostovoljen, javen, in se je pregloboko ukoreninil v obe narodnosti, da bi ga bili rodili nečimerni in nečisti viri.“

„On je preveljaven in močan, da bi ga mogli zatreti izgovori politične ugodnosti, in je prepriležen sedanjim razmeram, da bi se smel grajati, ali da bi ga mogli nadomestovati dvoumni in nadležni pomočki nehvaležnega duševnega varstva.“

„Deželni odbor popolnoma se zavedajoč velike svoje odgovornosti se podviza V. vzvišenosti predstavljati, da bi naša dežela slabo sprejela vpeljavo podučnega načrta, ki ste ga naročili izdelati deželnomu šolskemu svetu. Vpeljava nemškega kot učnega jezika v zgornje razrede tukajšnje vadnice vohče bi se imela za prelom ustave, in za udarec, ki se je dal narodnemu čutu.“

„Temu nasproti bi občinstvo videlo previdnost le v raznih preuredbah, katere bi nameravale dati poduku v nemškem jeziku večo obsirnost, in pridobiti mu boljše napredke s pomočjo primernejših metod.“

„Naj tedaj V. vzvišenost blagovoli ulišati splošnje mnenje, in naj blagovoli v okom priti prihodnjim več ali manje živim glasom nevolje, katero bi brez dvoma zbudila vpeljava omenjenega podučnega načrta.“

Dopisi.

Iz Solkana 18. junija 1873. [Izv. dop.] Mislim, da bode „Soča“ rade volje prinesla mej svojimi novicami, popis homatij mej županstvom v Solkanu in c. k. okr. glavarstvom v Gorici zaradi slovenskega uradovanja.

Bivši c. k. glavar Pino je bil koj v začetku upeljal slovenski jezik pri c. k. glavarstvu in ostro ukazal uradnikom le v slovenskem jeziku z županijami posloovati. Za Pinom pride za c. k. glavarja g. bar. Rechbah. Slovenski jezik je od tega časa začel rakovo pot hoditi. Nij mi znano, kako so se zaradi tega županstva proti c. k. glavarstvu obnašala. Znano je pa, da je županstvo v Solkanu že koj v začetku nem-

*) Menda većinoma prav sovrlino.

Ured.

LISTEK.

V spomin

G. Jos. Kumarja,

šestošolca, umrlega 18. julija 1873. v Kviškem.

Kakó vesel kmet trto ogledava,
Kedár na njej mu cvetje plemenito
Pod blagodejno še zelenje skrito
Presladek sad na jesen obljubava.

Gorjé pa, če tamán oblak priplava,
Na trto točo izpusti srdito;
Ž njo vred je kmetu upanje pobito,
In žalosten jeseni pričakava.

Lepó se Ti v mladosti si razcvétal
Roditeljem, prijatlom, domovini
Stoteren sad roditi si obétal.

A zdaj na tvojem zgodnjem grobu zbrani
Žalujemo v veliki bolečini,
S Teboj so u pi naši pokopani.

Janko Leban.

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

Odkod je vzel č. moj prijatelj vse te podrobnosti o moji osebi? Iz lastne skušnje nè, ker nij mogel imeti priložnosti opazovati „tujega in neznauega človeka.“ Tedaj so mu morali to drugi povedati. Ako je tako, zagotavljam ga, da vse to so le gole laži. Sv. pisma ne morem študirati, ker prvič nijmam za to nobenega veselja, drugič pa imam veliko drugih obligatnih in mene več zanimajočih opravkov. Sem v tem obziru takó neizobražen, da celó ne vem, kaj tacega so „kot resnico častili sv. Avguštin, sv. Krizostom, sv. Bonaventura, sv. Tomaž Akvinski in drugih modrih mož brez števila“ in kar jaz sem, po č. g. dopisniku, spoznal za krivo. Zatorej tudi nijmam navade govoriti o bogoslovskih vprašanjih. Toda morebiti ima č. „Glasov“ dopisnik takó izvrstne špijone, da so v stanu brbati (vrtati, grübeln) v mojih mislih in na ta način poznovati moja prepričanja. Če je tako, mu častitam. Pa, kolikor mi je znano, celó sv. inkvizicija nij iznašla sredstev za pregledovanje človeških mislij, in zatorej moram zagotoviti mojega prijatelja, da je bil osleparjen od svojih agentov. Moja prepričanja o verskih i dr. zadevah hranim za se in nijmam navade trošiti je pred

celim svetom, posebno pa nè pred č. dopisnikom „Glasa“ in pred njegovimi sodelalci v nabiranji tvarine za črnenje „tujih in neznauih“ ljudij. Bile bi veliko previdnejše seznaniti se s stvarijo iz lastnega opazovanja, na mestu poslušati razna mestna klepetanja in prazna govorjenja.

Navadno vsi ljudje, spoštujoči svoje in sploh človeško dostojanstvo, spoštujejo tudi oseba prepričanja vsakega. Zatorej, če bi tudi vse to, kar govori č. dopisnik o mojih bogoslovskih mnenjih itp., bilo resnično, tem nič manje vsak vsaj en malo delikaten človek ne denunciral bi me na ta nač. n pred celim slovenskim občinstvom z namenom, škodovati meni v mojem znanstvenem podvetji, posebno takrat, kedár i brez tega skušam zadosta ovir vsled nezaupnosti in bojazni ljudstva. Mislim, da č. g. dopisnik nij tako najiven, da bi ne razumel, da se škoduje pred ne preveč omikanim ljudstvom temu, o komer se pravi, da ima nekaj zoper vero in sv. pismo, posebno če mi so podobne kvante celó v očeh izobraženega vodstva malega seminisča toliko uže škodovale, da mi je otelo mogočnost zmeniti se z nekterimi rejenci o poslanih od njih zbirkah narodnih pesnij, pravljic itd. Če bi se tako skrbno gledalo na prepričanja raznih omikancev o verskih i dr. zadevah, takrat postale bi nemogočne vse zveze mej ljudmi, ker zoper vsakega se da nekaj povedati; noben dijak bi ne mogel govoriti nè z mnogimi svojih učiteljev nè tudi z večino drugih omikancev. Delati

ške odloke glavarstvu uračalo, kateri so potem tudi v klasični slovenski rešeni nazaj romali.

To obnašanje županstva v Solkanu se je s časoma c. kr. glavarstvu vendar le odveč zdelo. Nemški dopisi so kar brez izjeme začeli dohajati, kateri po županstvu nazaj pošiljani, so zopet v gručem „amtsstilu“ v Solkan prihajali. Kazni in paragrafi so se zbirali nad županovo glavo, da je bilo joj!

Ker ta str. ni nič pomagal, dobila župan in tajnik povabilo, da prideta pred c. k. glavarstvo. S pomočjo tolmača moral si je g. komisar pomagati, da je bilo županu mogoče izvedeti, zakaj je pozvan. Svetovalo se je županu, naj znanprej ne zavrača več po takem načinu glavarstvenih dopisov, sicer se bodo rabila silna sredstva po postavi; da naj se pritoži pri namestništvu, še se čuti obteženega itd. Tajnik pa je bil pozvan, da bodo tudi njemu znani postavnih predpisi.

Župan se je opiral na svojo nezmožnost nemškega jezika, in da nij po nobeni postavi zavezan, da se mora na tolmačenjske pisarje zanašati, ali kje drugod za dobro plačo si prestav preskrbljevati; ampak da je vseh oblastnih dolžnost posloval v jeziku podložnim umevnem in v deželi navadnem.**)

Nakopičilo se je tako lepo število nemških dopisov, katere je c. k. glavarstvo po ravno omejenih obravnavi nazaj z nemškimi razlogi županstvu odposlalo.

Županstvo je potem za previdno našo, slišati v tej zadevi tudi starešinstveno mnenje. V dotični seji je starešinstvo enoglasno sklenilo, naj županstvo tiste dopise, ki jih od cesa. kr. glavarstva v nemškem jeziku spisane dobi, nazaj pošlje.***)

Ta sklep je bil c. k. glavarstvu naznanjen in so bili ob enem vsi nemški dopisi nazaj poslani.

Kakor se pravi, je c. k. glavarstvo ta sklep starešinstva ustavilo in to zadevo c. k. namestništvu naznanilo. Pričakuje se tedaj, kaj bode namestništvo dogovorno z deželnim odborom učinilo.***)

Iz Treta 16. jun. [Izv. dop.] Srečna občina, ktera ima dobrega župana, a trikrat nesrečna, ktera ima županstvo, kakor je ima tržaška okolica. Uboga okolica, mestni magistrat te vleče na svoje prsi, ob enem pa pritiska na skrito bodalo, da ti uniči samostalnost! Obdaroval je vas, okoličani, s tako imenovanimi komisariji, mameluki prve vrste, kateri bodo od zdaj slovenski živeli zatirali in vam še to samostajnost vzeli, ktero ste do sedaj imeli. Poglejmo na Občino, kako se tam dobrota v obilni meri deli.

Omenil sem v 20. šte. „Soče“, kako je magistrat

*) Vendar čudno, da c. k. uradniki še zmerom mislijo, da je ljudstvo zaradi njih na svetu in ne oni zaradi ljudstva, — in da so župani še zmerom pokorni slugi c. kr. okraj. glavarjev.

**) Izvratno! živili! Solkanske starešinstvo naj bi posnemala vsa druga starešinstva, pa bi kmalo videli, če § 19. še kaj velja!

***) Menimo, da je dež. odbora sveta dolžnost, da brani narodne pravice in da se bo uprl protipostavnemu in protinaravnemu postopanju našega glavarstva. URED.

prepovedi, katerih nij mogoče zmerom izpolnjevati, je zelo nevarna igra. Še enkrat ponavljam, akoravno vem, da mi visoko izobraženi dopisnik „Glasa“ ne bo hotel verovati, da sem želel seznaniti se z omenjenim rejencem malega semenišča ne da bi ga hotel spreobrniti na mojo vero, ampak le da bi se pogovoril z njim o čisto znanstvenih, jezikoslovnih rečeh. Sploh nijmam navade apostolovati, razširjati svoja mnenja in uplivati na spremembo prepričanji drugih ljudi, ter mi je popolnoma vse eno, ali kedo misli tako, kakor jaz, ali pa drugače, in sicer v vsakem, posebno pa v verskem obziru.

Jaz nijsem dozdaj nič vedel, da so rejenci malega semenišča spisovali svoje zbirke „pred očmi svojih predstojnikov“, in da sploh vodstvo nij jim tega branilo, ampak da se nasprotno veselijo „samostalnega gibanja mladih umov.“ Za to tem več se tega veselim zdaj, kakor tudi veselim se lepoznanjskega lista (rad bi vedel, ali se ta list tiska ali pa samo izhaja v rokopisnih eksemplarjih) in osuovanega v malem semenišču društva za nabiranje narodnih stvarij. Zares moram priznati, da večina dijakov, ki so mi poslali nekaj tvarine za dijalektologijo, spada namreč mej rejence malega semenišča, ter se nadejam, da prihodnjic ne bodo pozabili na „tujega in neznanega človeka“. Mislim, da tudi predstojništvo tega zavoda odpusti mi moje ostre in prenapete besede, ko izve, da sem je napisal vsled tega, ker sem bil o vsem slabo poduččen: govorilo se mi je namreč, da vodstvo prepoveduje rejencem pošiljati za me narodne reči, in da, če kaj pišejo, morajo pisati na skrivnem, tako da bi ne opazil noben predstojnik. To govorjenje se je zdelo biti potrjeno namreč od samega predstojništva s tem, da se je prepovedalo rejencem me obiskavati. Pod uplivom teh vestij napisal sem v enem „poslanem“ o nasprotovanji „samostalnemu gibanju mladih umov“ in k opazkam pridenil sem ono nesrečno „pravljico“. Pa ne samo jaz sem bil na ta način upeljan v zmotnjavo; saj vsa oba bila popolnoma slabo podučena jaz o predstojništvu „zavoda“, „Glasov“ dopisnik pa o mojih bogoslovskih preiskavah.

pravice obstrigel okoličanom, da so po njegovem kopitu le njegove kreature za župane izvoljene.

Na Občini pa po prenarjenih mestnih pravilih izvolili vas, ki ga može, kateri trije bi b-li imeli biti pri prvi mestni seji predloženi in eden teh za župana potrjen. Navadno je, da se med izvoljenimi tremi možmi vsaj eden mameluk najde, kateri je zopet po magistratovih pravilih v trijo voljen.

Na Občini pa, slavo Občanom, so izvolili v trijo možake, kakor Sosic, Remec in Hrovatin. Prva dva sta spretna in umna kmetovalca, zadnji bolj dvomljiv Slovenec, vendar pošten mož. Pa kaj stori magistrat, ker nij bil gotov zmage da dobi mameluka in ova-duha? Nij gledal na postave, ter je samovoljno izbral župana Občanom, kterege oni po nobeni ceni neboje. Tu imate vzgled ovskega magistrata, kateri vam kamen mesto kruha daje, in kterege tako protežirate in mu nekteri slavo pojeje. Žalostna vam majka, da se zdaj nijste pregledali! Vrli možje na Občini, stopite skupaj in pritožite se pri namestništvu zoper samopasno podjetje magistrata, kateri je prelomil postavo, po kateri bi se imel ravnati; pokazite, da ste dosledni in pravicoljubni. Ako pa ne storite tega, vas bo magistrat še huje prijel, dal bo vam v drugo za župana kakoga Laha iz Napolitanskega in vi boste morali molčati. Znam, da te moje besede ne bodo padle na skalo, nego da bodo tudi sad obrodile. Bog daj i sreča junaska!

Okoličani, še nekaj važnejega nam stoji pred durimi, in to so volitve v državni zbor, to je, voliti si boste svojega zastopnika, kateri bo izvoljen od vas zato, da vaše želje in tirjatve, katerih dozdej še noben državni poslanec nij zagovarjal, na Dunaji izreka v državnem zboru, brez vsake odvisnosti od mestnega magistrata; kajti ne bode imel nič z mestnim svetovalstvom opraviti, nego samo to, kar zadeva okolico. To je pa neizmerno važna stvar!

Ako izvolite narodnega poslanca, ne bo se vam več taka krivica godila, kakor do sedaj, ker imel bo nalogo, da se bo za vaš blagor potegnil in razkril žalosten položaj okolice v vsakem obziru. Njega bodo tudi drugi slovenski poslanci podpirali, da se vaše stanje izboljša. Če si boste pa izvolili lahona ali kakega priporočena od magistrata, zagotavljam vam, da si boste sebi in svojim otrokom vrtišnico zvonili, padli boste globoko v lahonsko brezno, iz kterege se petdeset let ne bo moč vam izkopati. Torej, okoličani, ključem vam: Pozor!

Volite po celi okolici le enega in dajte svoje glasove tistemu med vami, za kterege ste bili uže tolikokrat prepričani, da je vedno le za korist okolice delal. Kedo je ta mož, ga bom uže ob pravem času proglasil.

Za zdaj, okoličani, bodite zmerni, priporočam vam, da poslušate izvedene može, kateri bo-fo vas v vsaki priliki podučili in vam pravo reč povedali.

Pogovarjajte se uže zdaj ob času med soboj o volitvi, da boste, ko čas pride, nij daleč, vsi za enega, da se bo svet čudil vaši zmagi na obalih slovsanske Adrije.

G. Iz celjskega okraja 15. jun. [Izv. dop.] Sedaj stoprv vidimo, kedo je uzrok razprtije med Slovenci v tako važni dobi; v dobi, ktera ima za nas Slovence mnogo odločilnega. Med tem, ko se domoljubi trudimo spraviti v zbor poštene, marljive poslance, kujejo se n. pr. po Koroškem v nekih krogih hujskajoči iztisi malih kojižic, ktere imajo namen razcepiti volilce v dve stranki. Sedaj, ko nam proti val tujega napada, izdava ona stranka „Političen katekizem“, kateri pričinja z besedami: „Iščite najpopred nebeškega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bode privrženo!“

Nova „avstrijska pravna stranka“, ktera se je porodila med nemškimi konservativci ter je tudi med Slovenci na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem narodni stranki boj napovedala, ta je danes zakrivila razprtijo! Ta „pravna stranka“ tirja najprej od nas molitve, po tem še le dela in agitacije.

„Ko katoličani smo rojeni“ tako pravi omenjeni katekizem, „ko katoličani smo izrejeni i živimo, kot katoličani bomo mirno ako nam bog to srečo da, umrli in zaspali!“ To je vse prav lepo in mi tudi ne oporekamo, da smo katoličani, ali sedaj še ne smemo zaspiti, ampak vse svoje moči posvetiti domovini prav za tega deli, da se spanja rešimo, ktero bi se utegnilo cele v narodno smrt preobrniti.

Zato moramo skušati, da tudi priprosti narod prodimo, da se bode zanimal za volitve, za svojo narodnost in druge reči, ki so s tem v zvezi. Treba je torej kmeta učiti, da je Slovenec, kaj to pomeni, kako važne so volitve, a ne v političnih brošurah priporočati mu molitve kot najvažnejega faktorja za odločbo pri volitvah. Za molitev skrbe in imajo skrbeti „gospodje“, ki naj gledajo tudi na to, da narod svojih verskih dolžnostij ne bode zanemarjal.

Nij še dovolje, da se nam stavijo zapreke od nasprotnikov, da so se uže letos take prekucije godile, da imamo volilno reformo, posilno volilno postavo, nel dobili smo še novega donacega nasprotnika, kateri poniga našemu sovrugu, postavljajo se nam naproti konservativna „avstrijska pravna stranka“ ter hujska ljudstvo do bratovekega političnega boja!

Nje gaslo: „Vae za varo, cesarja i domovino“ izpolnuje priprosto ljudstvo natančneje, nego oni sami, kajti med tem, ko se marsikaken konservativec le iz materijalnega konservatizma prav pobožnega kaže, kmetič občutljivo moli, kar je treba i tako ustrezno veri, plačuje davke i se s potnim obrazom in žulavimi rokami trudi za cesarja, in domovino ljubi, ker domačo zemljo obdeluje! A danes po rebujemo tudi omike, svobode! Ne vemo zakaj ta nekterim tako priseda, saj to je edini pogoj napredka, in tega nam je v prvi vrsti potreba, ker brez napredka žuga narodu propad. In to boli naše gaslo! Če pa pridemo v bodočnosti še na svojo stopinjo, kakor smo sedaj, tega ne bo nihče drugi, nego oni uzrok, kateri so razpor mej nas usejali!

Politični pregled.

Vest, da hoče sklicati ministerstvo še stari državni zbor, preklicujejo ustavoverni in vladni listi. Dasiravno so imeli ustavoverci tako sifo z direktnimi volitvami, ministerstve vendar zmerom odlašajo s porabo te postave; če se pomisli, da so zdaj, ko je kriza celo državno močno pretresla, danaj žalostni in nevarni časi in da sleherni vlada v tako nevarnih časih okolo sebe zbere ljudske zastope, se pač nij mogoče zadosta načuditi našemu ministerstvu, kako da more toliko časa poslovati na lastno odgovornost. Skoro gotovo bo taka, da se ministerstve boji nove parlamentarne dobe in ravno iz tega uzroka nij bosa ona vest, da dvorski krogi nameravajo vreči Auerspergovo ministerstvo in pooblastiti Sinerlinga, kateri je v zadnji sesiji močno razgrajal čez finančne barone in druge „švindlerje“, da sestavi novo ministerstvo. Sliši se tudi, da si je dal cesar poročati po ministerstvu o mišljenji ljudstva gledé sedanjega obnega položaja; to bi bil na vsak način pomenljiv korak; samo da bi cesar prav natančno izvedel, kako da misli večina državljanov, potem bi bilo pač kmalu marsikaj novega.

Čehi kateri so bili dozdaj močno rezervirani gledé vprašanja, če pojdejo v državni zbor, ali ne, so začeli zdaj po vseh listih odločno govoriti proti ustupu v državni zbor; pravijo, da ne morejo, kar naenkrat zapustiti stare podlage, porabiti vseh tirjatev in brez vsake koncesije priti na Dunaj, ker bi pač kaj malega dosegli, ali več koristili onim, katerim nij njih prospeh na srečo. Iz tega razvidimo, da mej opozicijo bo teško prišlo do popolne edinosti, vendar pa bi bilo po našem mnenji boljše, da, ako se Čehi zdrže državnega zbora, bi vse druge opozicijske stranke tudi doma ostale, ker le edinstvo opozicije na en ali drugi način zamore zagotoviti uspeh, da se vrže sedanje ministerstvo in da se nemogoča stori za zmerom nadvlada centralistov. Žalostno pa bi bilo na vsak način, ko bi se le en del opozicije podal na Dunaj in tam moledeval okoli ustavovercev, da mu vržejo kako kost kot odškodovanje za pokorščino in upogljivost.

Sicer pa moremo reči, da reči stojé jako dobro za opozicijo, če bo le znala ugoden čas porabiti i ustavoverci stari in mladi so si strašno v laséh, stari nijmajo vsled krize, katero so oni uzročili, nič več zaupanja mej ljudstvom, mlade pa dvorski krogi grdo gledajo, ker škilijo preveč v Berlinu, in tako bi se lahko zgodilo, da mej dvema prepirnikoma tretji (opozicija) zmaga.

Razne vesti.

(Pojasnilo.) Gosp. dr. Pajer, kateri je našim citateljem vsled mnogih njega zadevajočih dopisov gotovo postal zanimiva osoba, je v svoji polemiki z listom „L'Isouzo“ v 48. listu „Eco del Litorale“ omenil, da je „Soča“ odbila zvezo z „Isoučevimi“ junaki (campioni) opomnivši, da z ljudmi brez zvestobe (senza fede) se ne mara vezati. Vsled teh vrstic prišel je v naše uredništvo urednik lista „L'Isouzo“ in zahteval od nas pojasnilo, če je res, da nam je „Isoučeva“ stranka formalno ponujala kako zvezo in če smo jo res odbili z omenjeno opazko. Mi smo uredniku zagotovili, da ne vemo o nobeni formalni ponudbi zaradi kake zveze in da torej nijmo bili v položaji omenjene zveze niti še sladkimi nez ostrimi besedami odbiti. Ker je urednik „Isouza“ kesneje to našo izjavo pismeno tirjal, smo mu jo tudi pismeno dali.

Na to pa je g. dr. Pajer v 50. št. lista „L' Eco del Litorale“ poslovenel nekoliko vrst iz našega dopisa iz Gorice v 51. listu „Soče“ l. 1872. in s tem hotel dokazati, da je resnica, kar je on trdil. Ou se je